

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรบ้านวังไทร
ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Capability of Agricultural Community Organizations in Wang Sai Village
Tham Yai Sub district, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province

นางสาวจารีพร เพชรชิต

Jareporn Phetchit

นางสาวนศพร ธรรมโชติ

Nasaporn Thammachot

นายสาธิต บัวขาว

Sathit Buakhao

คณะเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

งบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2561

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรบ้านวังไทร
ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ้งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Capability of Agricultural Community Organizations in Wang Sai Village
Tham Yai Sub district, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province

นางสาวจารีพร เพชรชิต

Jareporn Phetchit

นางสาวนศพร ธรรมโชติ

Nasaporn Thammachot

นายสาธิต บัวขาว

Sathit Buakhao

คณะเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

งบประมาณเงินรายได้ ประจำปี 2561

การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรบ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอกู่สูง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จารีพร เพชรชิต¹ สาธิต บัวขาว¹ และนศพร ธรรมโชติ²

บทคัดย่อ

การศึกษาการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรบ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอกู่สูง จังหวัดนครศรีธรรมราช รวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามประชากรในหมู่บ้านวังไทร จำนวน 33 ราย โดยใช้สถิติค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที และการทดสอบแบบเอฟ ประชากรส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 51.50 ส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม กลุ่ม ธกส. ร้อยละ 77.78 และอาศัยอยู่ในชุมชน เฉลี่ย 34.00 ปี มีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยความต้องการด้านการเมืองการบริหาร มีค่าเฉลี่ย 4.55 ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.61 ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 4.73 และด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 4.65 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างทางสถิติ ใน 3 ประเด็น คือ เพศต่างกันมีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการเมืองการบริหารและด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกัน ($p < 0.01$) รายได้ของครัวเรือนต่างกันมีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านสังคมแตกต่างกัน ($p < 0.05$) และการเป็นสมาชิกในกลุ่มต่างกันมีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านเศรษฐกิจแตกต่างกัน ($p < 0.05$) เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ ต้องการให้มีการแปรรูปสินค้าเกษตรและอยากให้มีตำรวจเข้ามาดูแลกลางคืน มากที่สุด ร้อยละ 21.20 รองลงมาต้องการให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือเรื่องยาเสพติด ร้อยละ 18.20 และต้องการให้หน่วยงานเข้ามาชี้แจงเมื่อมีโครงการช่วยเหลือให้ทั่วถึง ร้อยละ 9.10

คำสำคัญ : ความต้องการ, การพัฒนาศักยภาพ, การพัฒนาชุมชน, ศักยภาพของชุมชน

¹ สาขาพัฒนาการเกษตรและธุรกิจเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (ไสใหญ่) ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอกู่สูง จังหวัด นครศรีธรรมราช 80110

² สาขาเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (ไสใหญ่) ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอกู่สูง จังหวัด นครศรีธรรมราช 80110

Capability of Agricultural Community Organizations in Wang Sai Village Tham Yai Sub district, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province

Phetchit Jareporn^{1*} Buakhao Sathit¹ Nasaporn Thammachot²

ABSTRACT

Capability of Agricultural Community Organizations in Wang Sai Village Tham Yai Sub district, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province. Data were collected by interviewing 33 farmers. Simple statistical methods used were mean, percentage, standard deviation, to test. t test, f test. The mostly were male 51.50 Per cent and average age was 54 years old. The member group of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives 77.78 Per cent and lived in the community for an average of 34 years. There is a demand to develop community potentials at the highest level. The average political demand 4.55, average social Demand 4.61, average environmental demand 4.73 and average economy demand 4.65. The compare the average have the difference 3 item. Different ages have different needs in community development, politics, administration and economy ($p \leq 0.01$). Different household incomes have different demand for social development ($p \leq 0.05$). Different Member groups have different demand for community economic development. Farmers have suggestions, the demand for processed agricultural products and the need for police to take care of the night 21.20 Per cent. Second, wants government to solve the drug problem 18.20 Per cent. Helpful from government to concern the problems and solves that thoroughly 9.10 Per cent.

Keywords: Demand, Potential Development, Development of communities, Potential of the community

---

¹ Department of Agricultural Development and Agribusiness, Faculty of Agriculture, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Tham Yai Sub-district, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province 80110, Thailand

² Agricultural Machinery Technology, Faculty of Agriculture, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Tham Yai Sub-district, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province 80110, Thailand

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณประชากรผู้ให้ข้อมูลหรือนักวิชาการทุกท่านที่ข้าพเจ้าได้นำเอกสารของทุกท่านมาศึกษาและอ้างอิงจนกระทั่งเอกสารวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณสาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและธุรกิจเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (ไสใหญ่) ที่ให้ความอนุเคราะห์และช่วยเหลือในการทำวิจัยตลอดกระบวนการ และขอขอบคุณประชาชนในหมู่บ้านวังไทร ต.ถ้าใหญ่ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช ที่ให้ความรู้มือในการให้ข้อมูล นอกจากนี้ยังขอขอบคุณเทศบาลตำบลถ้าใหญ่ที่ให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

หวังว่าเอกสารวิชาการฉบับนี้คงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรบ้านวังไทรต่อไป ทั้งนี้ผู้ศึกษาขอขอบคุณครูอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ช่วยสนับสนุนงานวิจัยเล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง หากเอกสารวิชาการฉบับนี้ผิดพลาดประการใดคณะผู้จัดทำต้องขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	[1]
กิตติกรรมประกาศ	[3]
สารบัญ	[4]
สารบัญตาราง	[6]
สารบัญภาพ	[7]
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญและที่มาของการศึกษา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	3
1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	3
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
3. กรอบแนวคิด	15
4. สมมติฐาน	15
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	16
1. พื้นที่การศึกษา	16
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	16
3. เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	16
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	18
5. ขอบเขตการศึกษา	19
6. นิยามศัพท์เฉพาะ	19
บทที่ 4 ผลการศึกษา	20
1. ข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	20
2. ความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชน บ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช	21
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการแตกต่างกัน	26
4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชน	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	361
1. สรุปผลการศึกษา	31
2. อภิปรายผล	32
3. ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา	33
บรรณานุกรม	34
ภาคผนวก ก	36
ภาคผนวก ข	40

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. อาชีพประชากรในชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช	9
4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	20
4.2 ด้านการเมืองการบริหาร	22
4.3 ด้านสังคม	23
4.4 ด้านสิ่งแวดล้อม	24
4.5 ด้านเศรษฐกิจ	25
4.6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการเมือง การบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างประชากรที่มีเพศต่างกัน	26
4.7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการเมือง การบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างประชากรที่มีอายุต่างกัน	27
4.8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการเมือง การบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน	27
4.9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการเมือง การบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างประชากรที่มีรายได้ของครัวเรือนต่างกัน	28
4.10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการเมือง การบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างประชากรที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน	29
4.11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการเมือง การบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน	29
4.12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชน	30

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1. แสดงลำดับชั้นความต้องการตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์	3
2.2. กรอบแนวคิด	15

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

ประเทศไทยมีการปกครองตั้งแต่ จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และชุมชน เมื่อมีการรวมกันเป็นกลุ่มชุมชนทำให้เกิดการพัฒนาเพราะชุมชนแต่ละพื้นที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นที่ภูมิภาค แต่พื้นที่ล้วนมีปัญหาต่างกันไป เราไม่สามารถรู้ได้เลยว่าชุมชนแต่ละชุมชนต้องการที่จะพัฒนาอะไร การปกครองทั่วทั้งประเทศอาจไม่ทั่วถึง จึงได้มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็นภาคส่วนตั้งแต่ ภูมิภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล จนกระทั่งชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ทั่วถึง ได้รู้ถึงปัญหาความต้องการของกลุ่มคนในชุมชนได้เพราะแต่ละคน แต่ละพื้นที่ย่อมมีความคิดความต้องการที่หลากหลายต่างกันไป และบางชุมชนก็ยอมรับการเปลี่ยนแปลง บางชุมชนก็ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นต้องศึกษาความต้องการการพัฒนาเพื่อที่จะนำไปพัฒนาให้ตรงตามความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนและตรงตามความต้องการของชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาที่มีศักยภาพที่ดี

การที่จะพัฒนาต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาตัวบุคคลในชุมชนก่อน ถึงจะมาพัฒนาชุมชนให้สามารถเข้มแข็งได้ เช่น การสร้างกลุ่มอาชีพในชุมชน ใช้เวลาว่างจากการทำอาชีพหลักมาหารายได้เสริม เพื่อให้มีรายได้เพื่อขึ้นในครัวเรือนและชุมชน แต่ปัญหา คือ ชาวบ้านในชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอร่องบัวทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ขาดการพัฒนาเพราะชาวบ้านหลังจากที่ทำอาชีพหลักเสร็จสิ้นแล้วก็ไปตั้งกลุ่มเล่นการพนันกันในชุมชน ทำให้ชุมชนขาดศักยภาพในการพัฒนาอย่างเต็มตัว

จากปัญหาดังกล่าว ชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอร่องบัวทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประสบปัญหาขาดศักยภาพในการพัฒนาจึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอร่องบัวทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อได้ทราบถึงระดับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอร่องบัวทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช และทำให้รู้ถึงปัญหาในชุมชนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเพื่อจะได้รู้ปรับปรุงและทำให้ชุมชนมีศักยภาพที่ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอร่องบัวทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอร่องบัวทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอร่องบัวทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ชุมชนบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอร่องบัวทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาที่ได้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ในตำบล บ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ชุมชนมีศักยภาพที่ดีขึ้น นอกจากนี้ในแง่ของการวิจัย เพื่อพัฒนาสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นพื้นฐานเพื่อการวางแผนวิจัย การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวได้อีกด้วย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มีการทบทวนวรรณกรรมในส่วนของแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้

1.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

1.2 แนวคิดการพัฒนาชุมชน

1.3 แนวคิดการมีส่วนร่วม

1.4 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

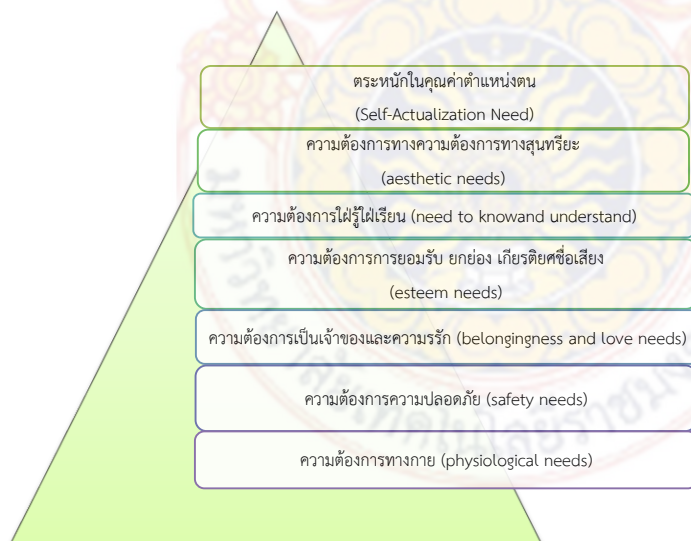
3. กรอบแนวคิด

4. สมมติฐาน

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

มาสโลว์ (ปราณี งามสตุ และจำรัส ด้วยสุวรรณ 2545: 214 – 215) ได้ศึกษาความต้องการของมนุษย์ โดยแบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 7 ลำดับชั้น

ภาพที่ประกอบ 2.1 แสดงลำดับชั้นความต้องการตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์

ภาพประกอบ 2.1 แสดงลำดับชั้นความต้องการตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์บุคคลต้องได้รับการตอบสนองหรือเกิดความรู้สึกพอในความต้องการขั้นต้นก่อนจึงจะแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการในระดับที่

สูงขึ้น สำหรับ 4 ลำดับต้นเป็นความต้องการเพื่อสนองความรู้สึกขาด ส่วนความต้องการ 3 ลำดับที่สูงขึ้นไป (ลำดับที่ 5, 6, 7) เป็นความต้องการที่แสดงถึงการพัฒนาสูงสุดของความเป็นมนุษย์จากรูปกล่าวโดยสังเขปดังนี้

ลำดับที่ 1 ความต้องการทางกาย (physiological needs) คือ ความต้องการที่จะตอบสนองความหิว กระจาย ความเหนื่อย ความง่วง ความต้องการทางเพศ ความต้องการการขับถ่าย ความต้องการหายใจ

ลำดับที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (safety needs) คือ ความต้องการการคุ้มครองปกป้องรักษา ความอบอุ่น ความรู้สึกที่ปราศจากอันตราย

ลำดับที่ 3 ความต้องการความเป็นเจ้าของและความรัก (belongingness and love needs) คือ ความอยากมีเพื่อน มีพวกพ้อง มีกลุ่ม มีครอบครัว มีความรัก มีคนสัมพันธ์ใกล้ชิด

ลำดับที่ 4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับยกย่อง และเกียรติยศชื่อเสียง (esteem needs) คือ ความมีอยากมีชื่อเสียง มีหน้ามีตา มีคนยกย่องเลื่อมใส มีความเด่นดัง ต้องการให้คนอื่นมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตน

ลำดับที่ 5 ความต้องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (need to know and understand) เป็นความอยากรู้ อยากเข้าใจ อยากมีความสามารถ อยากมีประสบการณ์ ซึ่งนำไปสู่การประดิษฐ์ คิดค้น วิเคราะห์วิจัย เพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องราวต่างๆ

ลำดับที่ 6 ความต้องการทางสุนทรียะ (aesthetic needs) เป็นความต้องการเพื่อความดี ความงาม ความละเอียดอ่อนทางจิตใจ และคุณธรรม

ลำดับที่ 7 ความต้องการตระหนักในคุณค่าแห่งตน (Self – actualization needs) เป็นความต้องการเสริมเติมเต็มเพื่อความรู้สึกสำเร็จในชีวิต เพื่อใช้ศักยภาพสูงสุดของตน และเพื่อพัฒนาความรู้สึกในคุณค่าของตน บุคคลที่บรรลุถึงขั้นนี้มักเข้าถึงปรัชญาชีวิต ได้รับประสบการณ์สูงสุด (peak experience) บรรลุความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงของชีวิต และตระหนักในชีวิตได้ด้วยตนเอง ซึ่งบางคนใช้คำว่า “เข้าถึงสัจธรรมแห่งชีวิต”

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ คือ ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความเป็นเจ้าของและความรัก ความต้องการเป็นที่ยอมรับยกย่อง และเกียรติยศชื่อเสียง ความต้องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความต้องการทางสุนทรียะ และความต้องการตระหนักในคุณค่าแห่งตน เป็นต้น

1.2 แนวคิดการพัฒนาชุมชน

1.2.1 ความหมายของการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน เป็นการบริหารจัดการชุมชนที่มีกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งองค์ประกอบ ทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยท้องถิ่น เป็นองค์กรหลัก และประชาสังคมเป็นผู้รับประโยชน์ที่สุขสมบูรณ์ ซึ่งมีความหมายของการพัฒนาชุมชน ไว้ดังนี้

พีรพัฒน์ พันศิริ (2559: 14) ได้ให้ความหมายการพัฒนาชุมชน คือ กระบวนการในการหนุนเสริมให้พื้นที่ และกลุ่มคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นมีการพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งในด้านบริบทในการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของผู้คน โดยมีกระบวนการในการพัฒนาผ่านคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม

เพ็ญศรี ฉิรินัง (2559: 96) ได้ให้ความหมายการพัฒนาชุมชน คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเป็นคนที่มีความภาคภูมิใจ มีคุณธรรม และเป็นคนที่มีความสันติสุขเมื่อชุมชนเกิดการพัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้มีความรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม สามารถสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบ

ต่อชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมการเมือง และวัฒนธรรมอันดีงามในชุมชนอย่าง

นิศรา จันทร์เจริญสุข (2555: 91) ได้ให้ความหมายการพัฒนาชุมชน คือ เป็นรูปแบบการดำเนินงานที่สามารถขับเคลื่อนกระบวนการในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ การสร้างคุณค่าใหม่ สะท้อนออกเป็นพลังของการเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาคนในชุมชนที่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา แก้ไขปัญหา เป็นการสนับสนุนให้ชุมชนจัดทำแผนพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยนำปัญหามาวิเคราะห์กำหนดกิจกรรม และดำเนินงานตามความสามารถของชุมชน โดยพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่เป็นหลัก ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม จึงต้องมุ่งเสริมสร้างความสามารถในการจัดการปัญหาของชุมชนโดยชุมชนและเพื่อชุมชน ใช้ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นศักยภาพของชุมชน มาสร้างกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนร่วมกัน โดยการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นรากแก้วของการแก้ไขปัญหา เป็นโอกาสในการแสดงศักยภาพโดยกระบวนการทำงานภายใต้หลักการวิธีการพัฒนาชุมชน และเป็นการปลูกกระแสชุมชนให้มีความตื่นตัวที่จะพัฒนาตนเอง

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชน คือ การนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและคนในชุมชนนั่นเอง การร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ชุมชนสามารถขับเคลื่อนกระบวนการการพัฒนา จากทรัพยากรและความสามารถของคนในชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาอย่างมีศักยภาพที่ดี

1.2.2 หลักการพัฒนาชุมชน

การทำงานกับประชาชนมิใช่ทำให้ประชาชน เพราะฉะนั้น กิจกรรมใดๆ ที่จะดำเนินงานในชุมชนนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่มาจากการริเริ่มของประชาชน ประชาชนเป็นเจ้าของบทบาทของผู้ปฏิบัติงานพัฒนานั้นเป็นผู้กระตุ้น ชี้นำ ให้ประชาชนเกิดความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาหรือหาทางสนองความต้องการของตนแล้วร่วมกันทำงานตามที่คิดขึ้นมาแล้วนั้น การเข้าไปทำงานกับประชาชนในลักษณะนี้ ผู้ปฏิบัติงานพัฒนาจะต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ กระทำตนให้เป็นที่เชื่อถือของประชาชนในชุมชนและต้องทำงานอย่างมีหลัก งานจึงจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหลักการพัฒนาชุมชนประกอบด้วย 7 อย่าง ดังนี้ (ไพศาล สรรสรวิสุทธิ, 2550)

1. ทุกคนในชุมชนต้องให้ความร่วมมือให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในการการสร้างความเจริญหรือเปลี่ยนแปลงสภาพของท้องถิ่นให้ดี
2. ทุกคนในชุมชนควรจะได้รับส่งเสริม ให้ได้เข้าร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติต่างๆ ตามโครงการพัฒนาชุมชน
3. จะต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนโดยเสรี เพื่อจะได้รับความเห็นต่างๆ ตลอดจนความต้องการของผู้คนในท้องถิ่น
4. ผู้นำชุมชนควรที่จะได้รับการเปลี่ยนตัวกันบ้างตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปจะต้องมีการเตรียมตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนไว้หลายๆคน
5. พึงให้การศึกษแก่คนในชุมชนอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

6. หากจะต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรนั้นจะต้องสามารถทำหน้าที่ได้อย่างดี ไม่ใช่จัดตั้งหน่วยงานนั้นขึ้นมาเพื่อแสดงผลของการพัฒนาชุมชน

7. การปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติต่าง ควรให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยเพื่อให้ผู้คนที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และเข้าใจวิธีการต่างๆของระบอบนี้ได้ถูกต้อง

1.2.3 กระบวนการพัฒนาชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชนเป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทาง นโยบาย แนวทางและกระบวนการในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่จุดหมายเบื้องหน้า คือ ชุมชน (ประชาชน) ที่สุขสมบูรณ์ สามารถแบ่งได้ 4 ชั้น ดังนี้ (ไพศาล สรรสรวิสุทธิ์, 2550)

1) **ชั้นแรก** ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันตามแนวทางที่ได้จัดวางไว้ เป็นการปรึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นของสมาชิกในชุมชนจะได้อะไรที่ตัวเองต้องการบ้าง คนในชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือตนเอง

2) **ชั้นที่สอง** วางแผนไว้อย่างเป็นระเบียบสำหรับงานที่คนในชุมชนตกลงเลือก สิ่งสำคัญต้องรู้งานนั้น ต้องอยู่ในลักษณะที่ชุมชนนั้น ช่วยตัวเองได้ เช่น ต้องการทำการกสิกรรม ก็เพียงระบายน้ำจากคลองคูไม่ถึงกับคิดสร้างเขื่อนใหญ่กะน้ำหรือกรณีต้องการปุ๋ย ก็มีได้คิดไกลถึงตั้งตรงงานปุ๋ย เปิดตลาดซื้อขายไม่อยู่ในลักษณะคนในชุมชนจะช่วยกันทำให้เป็นเรื่องของรัฐบาลมากกว่า

3) **ชั้นที่สาม** การสนับสนุนให้คนในชุมชนทำประโยชน์ให้ได้มากที่สุดตามที่แต่ละคนจะมีทางทำได้

4) **ชั้นที่สี่** สร้างความปรารถนาและความตกลงใจกันที่จะดำเนินการเพื่อปรับปรุงของชุมชนต่อไปให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนในชุมชนแห่งนั้น ผู้คนที่มาร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนโดยแท้จริงนั้นจะเข้าใจและรู้ได้ว่ายังมี การปรับปรุงอย่างอื่นจะต้องทำอีก ผู้ที่มีส่วนช่วยย้อมภาคภูมิใจในผลสำเร็จของงานถ้าไม่มีกระบวนการพัฒนาขั้น การพัฒนาก็ไม่มีผล เช่น รัฐบาลเสนอให้คนทำตาม

1.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้ (สิทธิชัย ต้นศรีสกุล, 2553)

1) ปัจจัยการบริหารจัดการด้านธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนเป็นรูปแบบการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เอื้อกับชาวบ้านดำรงชีวิตได้มั่นคงและเข้มแข็ง ความสำเร็จของธุรกิจชุมชนมิใช่จะทำให้ได้ง่ายดายต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน ธุรกิจชุมชนเน้นเรื่องการบริหารจัดการ เป็นกิจการสร้างรายได้รูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กกว่าวิสาหกิจขนาดย่อม โดยผลผลิตจะเกิดจากสินทรัพย์ชุมชน (ความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิม ทักษะฝีมือ วัฒนธรรม ธรรมชาติหรืออื่นๆ) ที่เป็นพื้นบ้านมีรูปแบบการจัดการสมัยใหม่โดยคนในชุมชน เป็นกิจการของคนในชุมชน ธุรกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับรายได้ชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน หรือเกษตรกรในชนบทที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ

2) ปัจจัยการบริหารจัดการด้านสังคม

การบริหารจัดการด้านสังคม เป็นคำที่มีคนให้ความหมายหลากหลาย หมายถึง สถาบัน ความสัมพันธ์ กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่กำหนดการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม หรือหมายถึง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ ความไว้วางใจกัน ซึ่งอยู่ในความสัมพันธ์ทางสังคม โครงสร้างทางสังคมและสถาบันทางสังคมซึ่งช่วยให้สมาชิกบรรลุ วัตถุประสงค์ของตนเองและของชุมชน (นารายัน) หรือ ลักษณะขององค์กรทางสังคม เช่น ความไว้วางใจกัน ระเบียบ กฎเกณฑ์และเครือข่ายซึ่งช่วยให้สังคมมีประสิทธิภาพและทำให้ประสานการดำเนินงานต่างๆ ได้ หรือ อาจจะกล่าว สั้นๆว่า ทูทางสังคมคือระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นเครือข่าย เป็นสังคม ที่ ไว้วางใจกันพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ด้วยวิธีการและรูปแบบทั้งเก่าและประยุกต์สร้างสรรค์ใหม่

3) ปัจจัยการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกใช้เป็นพลังงานขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศเกือบทุก ประเทศทั่วโลก ซึ่งสามารถแบ่งได้ 5 ด้าน 1) ด้านมลภาวะสิ่งแวดล้อม 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้าน จิตสำนึก 4) ด้านการใช้ประโยชน์ 5) ผลจากการจัดการสิ่งแวดล้อม

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมนำมาใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบันเนื่องมาจากความล้มเหลว ของแนวทางในการพัฒนา ประเทศในอดีตที่มีการพัฒนาแบบแยกเป็นส่วน ๆ จนกระทั่งทำให้ ประเทศชาติเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างมาก ซึ่งมีความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่ รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลาย เรื่องร่วมกันในเรื่องต่อไปนี้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนด ไว้ คือ 1.ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมถึงตลอดจน ความต้องการของชุมชน 2.ร่วมคิดหาและสร้าง รูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน 3.ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและ แก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน 4.ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม 5.ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 6.ร่วมการลงทุนใน กิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของ หน่วยงานที่วางไว้ 7.ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ยิววัฒน์ วุฒิเมธี (2526, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง “การเปิด โอกาสให้ประชาชนได้ มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วม รับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนเอง และต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชน ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความ ปรารถนา ที่จะอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็น ธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของ ชุมชน ขณะเดียวกันต้อง ยอมรับว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้หากมีโอกาสและได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง”

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2545, หน้า 138) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึงการให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมค้นหาปัญหา การวางแผน

การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีใน ชุมชน การบริหารจัดการการติดตามประเมินผลรวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

ไพบูลย์ ศิลาวราเวทย์ (2542, หน้า 434) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเป็น กระบวนการที่ประชาชนมีความร่วมมือร่วมใจในการระบุปัญหาความต้องการ การวางแผนและการ ตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือกันเพื่อดำเนิน กิจกรรมนั้น ให้ลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชน จากความหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง “กระบวนการที่เปิดโอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนตลอดทั้งกระบวนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือก แนวทางและวางแผนการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรม ของการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน และกิจกรรมการพัฒนา โดยที่กิจกรรมการพัฒนานั้นๆ มีผลกระทบถึงตัวประชาชน”

1.3.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนก็ได้โดยแบ่งเป็นขั้น ตอนต่าง ๆ ตามประเภทของกิจกรรม ไว้แตกต่างกัน ตามความคิดเห็นของนักวิชาการต่าง ๆ ดังนี้

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (อ้างถึงใน พัฒนพงษ์ เลขาโฆษณ, 2539) ได้แยกแยะขั้นตอนที่ ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ 1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท 2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติการ 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมอย่างน้อย 3 ประการ

1. ประชาชนต้องมี อิสรภาพ ที่จะมีส่วนร่วม

2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม

3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้ คือ

1. ประชาชนต้องมีเวลา

2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทองมากเกินไปที่คาดว่าจะได้รับผลตอบแทน

3. ประชาชนต้องมีความสนใจ

4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย

5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทางสังคม

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปขึ้น ตอนของการมีส่วนร่วมด้วยของประชาชนได้ว่า การที่ประชาชนมารวมตัวกันเพื่อร่วมกันคิดหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน แล้วจึงร่วมกันคิดตัดสินใจว่าจะแก้ไขปัญหายังไง เมื่อได้ข้อสรุปในการตัดสินใจแล้วจึงร่วมลงมือแก้ไขปัญหานั้นซึ่งสมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบผลของการกระทำร่วมกันและร่วมกันรับผลประโยชน์จากการทำงานร่วมกัน

1.4. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4.1 ข้อมูลด้านกายภาพ

1. ที่ตั้ง ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออก ห่างจากที่ว่าการ อำเภอทุ่งสงไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 6 กิโลเมตร

2. อาณาเขตที่ติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลนาหลวงเสน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลที่วัง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เทศบาลเมืองทุ่งสงและตำบลชะมาย อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. พื้นที่ถือครอง

เทศบาลตำบลถ้ำใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 77.96 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 48,726 ไร่ ประมาณร้อยละ 9.71 ของพื้นที่อำเภอทุ่งสง (อำเภอทุ่งสงมีพื้นที่ประมาณ 802.977 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 501,860.02 ไร่) หรือประมาณร้อยละ 0.22 ของพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช (จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ประมาณ 9,942.50 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 6,214,064 ไร่) บ้านน้ำพุ หมู่ที่ 6 เป็น 1 ใน 10 หมู่บ้านของ ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง ตั้งอยู่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของตำบล ระยะห่างจากอำเภอ ประมาณ 12 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 4,865 ไร่

4. แหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วยดังนี้

- 1) ลำคลองไหลผ่าน 1 สาย คือ ปากเจ้า และคลองนายาง
- 2) ลำห้วยไหลผ่าน 2 สาย คือ ห้วยจิก และห้วยอ่าวอีเกาะ
- 3) บึง 2 สาย คือ บึงสาธารณะหมู่บ้าน และบึงวังน้ำพุ
- 4) บ่อน้ำผุด ตั้งอยู่บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน้ำพุ หมู่ที่ 6
- 5) ป่าต้นน้ำชุมชนบ้านวังไทร (ถ้ำพระหอย)

1.4.2 ข้อมูลด้านชีวภาพ

ตาราง 1 อาชีพประชากรในชุมชนบ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

อาชีพ	จำนวน
1. กรีดยาง	75%
2. ปาล์มน้ำมัน	10%
3. มะพร้าว	3%
4. อ้อย	2%
5. อื่นๆ	10%
รวม	100%

ที่มา: แผนพัฒนาสามปีเทศบาลตำบลถ้ำใหญ่ (2560-2562)

1.4.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

หมู่บ้านวังไทร เป็นหมู่บ้านอุดมไปด้วยธรรมชาติ แต่ยังไม่มีการนำทุนทางธรรมชาติในชุมชนนั้นออกมาใช้เพราะคนในชุมชนมองข้ามไม่คิดถึงผลประโยชน์ที่มีอยู่ในชุมชน เพราะคนในชุมชนนอกจากกรีดยางแล้วส่วนใหญ่ออกมาประกอบอาชีพรับจ้างจากจากโรงงาน เป็นแรงงานรับจ้างส่วนใหญ่ แทนที่จะนำทุนที่มีอยู่แล้วในชุมชนมาพัฒนาแล้วคิดหาวิธีสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและครอบครัวเอง แทนการมารับจ้างจากโรงงาน

ก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินขึ้นในชุมชน เนื่องมาจาก ชาวบ้านในชุมชนกู้ ธ.ก.ส. และกองทุนหมู่บ้าน แต่ไม่ได้นำไปลงทุนก่อให้เกิดประโยชน์ นำเงินไปจ่ายอย่างอื่น ทำให้เป็นหนี้สิน ได้ทุนสนับสนุนมาจากหน่วยงานอื่นมาแต่ยังไม่ถึงหมู่บ้านชาวบ้าน เพราะชุมชนบ้านวังไทรเป็นชุมชนเล็กๆที่อยู่ห่างไกล ทำให้การช่วยเหลือเข้าไปไม่ทั่วถึง ทำให้การเกษตรก็ทำตามกระแส เช่น ปลูกผักสวนครัว ผลไม้ แต่ไม่ดูแลใส่ใจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ อีกทั้งคนในชุมชนยังเล่นหวยใหญ่/หวยใต้ดิน เล่นการพนัน เสพยาเสพติด เกิดการรวมกลุ่มมั่วสุมกันจนไม่มีเวลาไปทำอย่างอื่นที่ก่อให้เกิดการพัฒนา

1.4.4 จำนวนประชากร

จำนวนประชากรในชุมชนบ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอยะรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเพศชาย 58 คน เพศหญิง 50 คน รวม 108 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 33 ครัวเรือน แผนพัฒนาสามปี (2560-2562)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สร้อยญา สุขเพิ่ม (2555) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความต้องการของนิสิตต่อการบริการด้านหอพักนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร และเปรียบเทียบความต้องการของนิสิตต่อการบริการด้านหอพักนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จำแนกตามเพศ และกลุ่มสาขาวิชา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 400 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบทีแบบสองกลุ่มเป็นอิสระ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนผลการศึกษาค้นพบว่า นิสิตมีความต้องการต่อการบริการด้านหอพักนิสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตมีความต้องการด้านรักษาความปลอดภัยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมส่วนด้านบริการและสวัสดิการมีความต้องการน้อยที่สุดผลการเปรียบเทียบความต้องการของนิสิตที่มีเพศ และกลุ่มสาขาวิชาต่างมีความต้องการบริการด้านหอพักนิสิตไม่แตกต่างกัน

ธนภพ อาสนทอง (2553) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มคุณภาพในการบริหารกรณี : พนักงานให้บริการบนเครื่องบิน มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนางานบริการของพนักงานให้บริการบนเครื่องบิน 2) เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการพัฒนางานบริการของพนักงานให้บริการบนเครื่องบิน และ3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนางานบริการของพนักงานให้บริการบนเครื่องบินที่มีต่อความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มคุณภาพบริการ และ4) เพื่อศึกษาอิทธิพลของทัศนคติต่อการ

พัฒนางานบริการของพนักงานให้บริการบนเครื่องบินที่มีต่อความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มคุณภาพบริการ วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานให้บริการบนเครื่องบิน จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย การหาค่าร้อยละและการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นในรูปแบบของการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนางานบริการในด้านพฤติกรรมมากที่สุด รองลงมาคือด้านคุณลักษณะเมื่อพิจารณาทัศนคติต่อการพัฒนางานบริการของพนักงานให้บริการบนเครื่องบิน พบว่า ทัศนคติ ในด้านองค์กรมีค่ามากที่สุด รองลงมาคือด้านการปฏิบัติงาน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้ความเข้าใจต่อการพัฒนางานบริการของพนักงานให้บริการบนเครื่องบินด้านคุณลักษณะ มีผลต่อความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มคุณภาพบริการมากที่สุด ตามด้วยด้านพฤติกรรม และทัศนคติต่อการพัฒนางานบริการของพนักงานให้บริการบนเครื่องบินด้านการปฏิบัติงาน มีผลต่อความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มคุณภาพงานบริการมากที่สุด ตามด้วย ด้านองค์กร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

วิชญ์ หยกจินดา (2557) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2554 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนคนไทยโดยบัญญัติให้ “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม การจัดทำบริการสาธารณะและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ” และการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศโดยยึด “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของภาครัฐ ในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ชุมชน จนถึงในระดับชาติ รวมทั้งมาตรา 61/ 1 แห่งระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตอำเภอประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกับชุมชนในการดำเนินการให้มีแผนชุมชนเพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และกระทรวงทบวงกรม หมู่บ้านซึ่งเป็นองค์กรบริหารในระดับรากหญ้า มีความใกล้ชิดกับประชาชนซึ่งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 นอกจากจะกำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการบริหารงาน “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” กับราษฎรในหมู่บ้าน (สำนักบริหารการปกครองท้องที่, 2553)

จากการรายงานผลการดำเนินการของ รัฐบาลสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ถึง 30 ธันวาคม พ.ศ. 2553 ได้กล่าวถึงแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (มาตรา 87) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ระบุว่ารัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการตาม

แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโดย 1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น 2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ 3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น 4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ และ 5. ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริม ให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรฐานนี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน (คณะรัฐมนตรีรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2556)

ในปัจจุบันการมีจิตสำนึกด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านทุ่งกร่างยังอยู่ในระดับ สังเกตได้จากการจัดประชุมประชาคมประจำเดือนในแต่ละเดือนซึ่งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านได้นำเสนอปัญหา หรือข้อมูลในทุก ๆ ด้านของหมู่บ้าน ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2556-มิถุนายน พ.ศ. 2556 การเข้าร่วมประชุมของประชากรในหมู่บ้านยังมีจำนวนเฉลี่ยต่อครั้งแค่ 100-200 คน เมื่อเทียบสัดส่วนของประชากรในหมู่บ้านที่มีทั้งหมด 1,659 คนจำนวนผู้ที่มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมประชาคมประจำเดือนมีเพียงแค่ 10 กว่าเปอร์เซ็นต์เท่านั้นซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเกิด ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตรและรับจ้าง ซึ่งมีฐานะปานกลาง ถึงยากจน เวลาส่วนใหญ่ในหนึ่งวันของประชาชนในหมู่บ้านทุ่งกร่างทุ่มเทไปกับการทำหาเลี้ยงชีพ จนไม่ได้สนใจในเรื่องของการพัฒนาท้องถิ่นสนใจเพียงแต่เรื่องปากเรื่องท้องของตนเองและครอบครัว และสาเหตุอีกประการคือโครงการบางโครงการที่ได้รับงบประมาณจากภาครัฐ ได้มีการดำเนินการทำไปแล้วขาดความต่อเนื่องในการทำโครงการ อีกประการคือประชาชนไม่มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสำคัญในการพัฒนา และที่สำคัญในอดีตที่ผ่านมาผู้นำหมู่บ้านก็ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านทุ่งกร่าง มีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทรอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ในด้านต่าง ๆ เพราะหากสามารถสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านได้นั้น ก็จะมีการพัฒนาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านที่ดีขึ้น

นงคราญ ไชยเมือง (2553) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสันกลาง ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research – PAR) มีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม คือ สมาชิกจำนวน 210 ครั้วเรือน ผู้นำกลุ่ม

ต่างๆ ของชุมชน และหน่วยงานภาคีหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านสันกลาง ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาชุมชน ต้องเริ่มต้นจากการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดการระเบิดจากข้างในของสมาชิก ทำการประเมินความเห็นและทัศนคติเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการที่ยั่งยืน ซึ่งจากผลการประเมินพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความเข้าใจในระดับดีแต่มีผลการประเมินการนำไปปฏิบัติบางครั้งเท่านั้น ร่วมกันค้นหาศักยภาพและวิเคราะห์ปัญหาพบว่าสมาชิกของชุมชนทาการเกษตรเชิงเดี่ยวมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ จึงทำการตัดสินใจร่วมกันในการกำหนดแผนแม่บทของชุมชนโดยมีวิสัยทัศน์การพัฒนาชุมชน คือชุมชนพอเพียงที่มีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข หลังจากนั้นหน่วยงานภาคีต่างๆ ได้ร่วมหนุนเสริมให้สมาชิกในชุมชนร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนแม่บทของชุมชน ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพึ่งพาตนเอง

ณัฐนันท์ สุวรรณวงศ์ (2556) ได้ทำการศึกษา เรื่อง กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษา โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวบ้านนาดี-สร้างบง ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพ ในพื้นที่โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวบ้านนาดี-สร้างบง ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปีจังหวัดอุดรธานี กรอบแนวคิดในการวิจัยได้แก่ ศักยภาพของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม เก็บข้อมูลโดยการสังเกต บันทึกการดำเนินงานของชุมชนและสัมภาษณ์สมาชิกที่เข้าร่วมในกิจกรรมระยะเวลาในการวิจัย 2 ปี ผลการวิจัยพบว่า 1. การศึกษาบริบทของชุมชนที่เอื้อให้ชุมชนเข้มแข็งและมีศักยภาพพบว่า ชุมชนบ้านนาดี-สร้างบงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในลักษณะเครือญาติ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดเวลา มีวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม มีภูมิปัญญาชาวบ้าน มีผู้นำที่มีความสามารถและมีกลไกทางสังคมที่ดีในการช่วยแก้ไขปัญหา มีทุนในชุมชนครบทุกด้านได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนและกลุ่มอาชีพนำมาสู่การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและศึกษาแนวทางที่เหมาะสม นำสู่การสร้างแผนปฏิบัติการและแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม 2. กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและกลุ่ม อาชีพบ้านนาดี-สร้างบงผ่านการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนคือ 1) การมองเป้าหมายร่วมกันโดยการจัดประชุมชาวบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ตรงกันพบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ รายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย รองลงมาคือต้นทุนการเกษตรมีราคาแพงส่วนเป้าหมายของชุมชนคือต้องการกินดีอยู่ดี มีแสงมีศีลมีธรรม 2) การสร้างโครงสร้าง/กลไกพื้นฐานเพื่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้พบว่า จุดแข็งของชุมชนคือ การมีผู้นำที่ดี มีความเสียสละ มีความเมตตา มีคุณธรรม มีความสามัคคีในหมู่คณะ รองลงมาคือมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่รวมตัวกันทั้งแบบเฉพาะกิจและแบบที่มีหน้าที่ชัดเจนที่เข้มแข็ง จุดอ่อนของชุมชนคือผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อเด็กในการดื่มสุรารองลงมาคือวัยรุ่นขับรถเสียดัง 3) การทำโครงการร่วมกันโดยจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพ

ธวัชชัย กฤตราชนันต์ (2552) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อพัฒนาทรัพยากรดิน: ศึกษากรณี อำเภอยะโยค จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยครั้งนี้

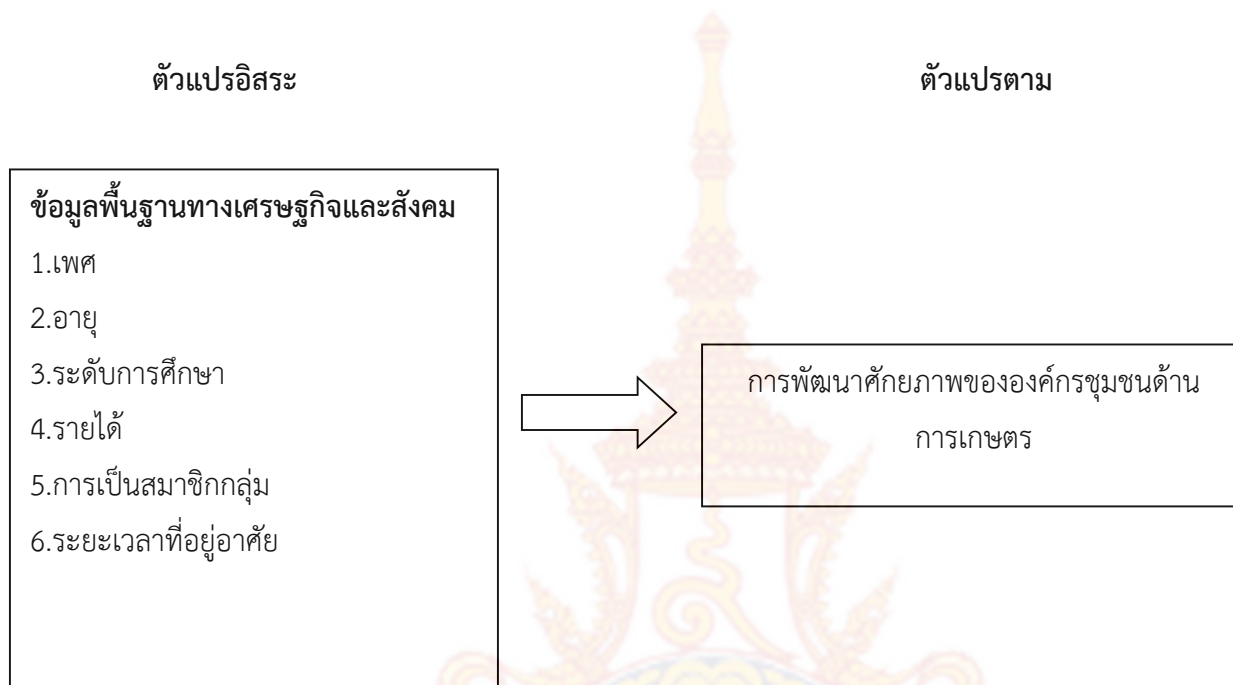
มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ เพื่อพัฒนาทรัพยากรดินในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี และศึกษาปัจจัยสนับสนุน ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานดังกล่าว กลุ่มประชากร คือ หมอดินอาสาประจำ หมู่บ้านในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 54 คนเครื่องมือในการวิจัย คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และหลักสูตรการอบรมสัมมนา วิธีการ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า หลังได้รับกระบวนการพัฒนาศักยภาพโดยเฉลี่ยหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านปฏิบัติงานทั้งเป็น ตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้คำแนะนำเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินในหมู่บ้าน ร่วม ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ดินและเป็นผู้ประสานงานด้านการพัฒนาที่ดิน หมอดินอาสาสมัครและนำไปปฏิบัติ มากกว่าก่อนได้รับกระบวนการพัฒนาศักยภาพของหมอดินอาสา สำหรับปัจจัย ที่ผลต่อการพัฒนาศักยภาพของ หมอดิน คือ ความพึงพอใจในการแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน รายได้จากภาคการเกษตรกรรม การได้รับการ อบรมด้านการพัฒนาที่ดิน วิธีการถ่ายทอดความรู้ และการสนับสนุนจากกรมพัฒนาที่ดิน ปัญหาอุปสรรค ประกอบด้วย ด้านการจัดทำศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหมู่บ้าน ด้านการร่วมดำเนินการ กิจกรรมการพัฒนาที่ดิน ด้าน ประชาสัมพันธ์ ด้านการปฏิบัติหน้าที่เป็นวิทยากร ด้านการถ่ายทอดความรู้การพัฒนาที่ดิน ด้านการประสานงาน ระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินตามลำดับ

นิภาพร รัตนปริยานุช (2556) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนใน เขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาชุมชนของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการพัฒนาชุมชนของ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี จำแนกตามเพศ รายได้ อายุ การศึกษาและระยะเวลาที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต จำนวน 375 คน โดยใช้เครื่องมือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองและการบริหาร ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาสังคม ด้านการจัดระเบียบ ชุมชน ด้านการพัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ด้านพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและด้านการพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน t-test การวิเคราะห์ความ แปรปรวน ทางเดียว One-way ANOVA และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเมืองและการบริหารผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการใน การพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่ ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศ รายได้ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนา ชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอเมืองชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในชุมชนบ้านวังไทร อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อยู่อาศัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ไม่แตกต่างกัน รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา โดยมีกรอบแนวคิดในการศึกษาดังแสดงใน ภาพที่ 2.2

ภาพประกอบ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมุติฐานของการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 7 ข้อ คือ

1. เกษตรกรที่มีเพศต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน
2. เกษตรกรที่มีอายุต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน
3. เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน
4. เกษตรกรที่มีรายได้ต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน
5. เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน
6. เกษตรกรที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอบางบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แนวคิดการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. พื้นที่การศึกษา

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาคือ บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอบางบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ศึกษาโดยพื้นที่นี้เป็นพื้นที่คณะเกษตรศาสตร์ได้มีการบริการวิชาการแก่ชุมชน ประกอบด้วยเป็นพื้นที่ ที่ผู้ศึกษามีโอกาสเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้มาก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอบางบาล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เฉพาะเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่เท่านั้น มีประชากรทั้งสิ้น 108 ราย

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและคัดเลือก

เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มนี้ เป็นไปภายใต้ข้อจำกัดด้านเวลา ผู้ศึกษาจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง 30 ราย ของจำนวนประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.05

3. เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการการศึกษานี้ ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยคำถามแบบปิด (close ended questionnaire) และคำถามแบบเปิด (Open ended questionnaire) ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (ดังรายละเอียดในผนวก ก)

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ลักษณะคำถามจะเป็นแบบให้เลือกตอบ 5 ระดับ ตามความคิดเห็น (Rating Scale) โดยให้ผู้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว มีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นดังนี้ (บุญสม ภูเจริญ, 2555)

เห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลผล ใช้เกณฑ์การแปลผลตามหลักเกณฑ์การแบ่งแบบใช้อันตรภาคชั้นโดยใช้คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด ผลลัพธ์ที่ได้หารด้วยจำนวนชั้นที่แบ่ง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ คะแนนสูงสุด คือ 5 และคะแนนต่ำสุด คือ 1 แบ่งเป็นชั้นออกเป็น 5 ระดับ ค่าอันตรภาคชั้นที่ได้ คือ 0.8 $[(5 - 1) / 5 = 0.8]$ และนำมากำหนดขอบเขตมัธยฐานในการอ่านช่วงค่าเฉลี่ยดังนี้

ขอบเขตมัธยฐาน	4.21 - 5.00	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
ขอบเขตมัธยฐาน	3.41 - 4.20	หมายถึง	มีความต้องการในระดับมาก
ขอบเขตมัธยฐาน	2.61 - 3.40	หมายถึง	มีความต้องการในระดับปานกลาง
ขอบเขตมัธยฐาน	1.81 - 2.60	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อย
ขอบเขตมัธยฐาน	1.00 - 1.80	หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรใน บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามมีอิสระในการตอบคำถาม

3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ จากนั้นนำไปทดสอบใช้ก่อนนำไปใช้จริง (Try out) ในกลุ่มประชากรในพื้นที่ ๆ ไม่ได้รับการสุ่มคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นของตัวชี้วัด (Reliability) ในส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามโดยวิธีการวิเคราะห์รายข้อ (Item analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ด้วยสูตรของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้คำสั่ง Reliability ที่มีอยู่ในโปรแกรม SPSS/PC⁺ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2543: 126 - 131) หากพบว่า แบบทดสอบมีความน่าเชื่อถือต่ำเกินไป (โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา) ก็ปรับปรุงข้อคำถามบางข้อที่ใช้ภาษาไม่ชัดเจนหรือเข้าใจยาก ให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้นตัวชี้วัดที่นำมาหาค่าความเชื่อมั่น ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ประกอบด้วย 1) ด้านการเมืองการบริหาร 2) ด้านสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านเศรษฐกิจ โดยการวิเคราะห์รายข้อ (Item analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของตัวชี้วัดในแต่ละด้าน หากพบว่าตัวชี้วัดความเชื่อมั่นต่ำ จะพิจารณาตัดบางข้อคำถามออกไป เพื่อให้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้านสูงขึ้น ส่วนข้อคำถามอื่น ๆ พยายามปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามบางข้อที่สังเกตว่าผู้ตอบเข้าใจยากและอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในข้อคำถามได้ ให้มีความกระชับและเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายขึ้น

ส่วนที่ 2 ของแบบสอบถามการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรที่จัดทำขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแล้ว ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเมืองการบริหาร จำนวน 5 ข้อ และมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = 0.849 หมายความว่า ข้อคำถามความต้องการด้านนี้ มีความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 84.90
2. ด้านสังคม จำนวน 5 ข้อ และมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = 0.692 หมายความว่า ข้อคำถามความต้องการด้านนี้ มีความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 69.20

3. ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ และมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = 0.726 หมายความว่า ข้อคำถาม ความต้องการด้านนี้ มีความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 72.60

4. ด้านเศรษฐกิจ จำนวน 10 ข้อ และมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา = 0.775 หมายความว่า ข้อคำถาม ความต้องการด้านนี้ มีความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 77.50

3.3 การรวบรวมข้อมูล

นัดหมายประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ได้คัดเลือกไว้แล้วในตอนต้น ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการ และรายละเอียดเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถาม แล้วจึงแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกข้อมูลเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistics program in social science, SPSS) โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

4.1.1 สถิติบรรยาย (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของกลุ่มตัวอย่าง และการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรของเกษตรกรในบ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย

1) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal scale) และข้อมูลระดับมาตราอันดับ (Ordinal scale)

2) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Average mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เป็นระดับมาตราอันดับ (Ordinal scale) และข้อมูลระดับช่วง (Interval scale)

4.1.2 สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. การทดสอบแบบที (T - test) ในการทดสอบค่าเฉลี่ยประชากรกลุ่มเดียว ใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในสมมติฐานโดยใช้สูตร

$$\text{สูตร} = \frac{\bar{X} - \mu}{\sigma / \sqrt{n}}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	μ	=	ค่าเฉลี่ยของประชากรที่กำหนดขึ้นมาทดสอบ
	σ	=	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
	n	=	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. การทดสอบแบบเอฟ (F - test) เพื่อใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 3 กลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน กรณีข้อมูลระดับช่วง (Interval scale) และข้อมูลระดับอัตราส่วน (Ratio scale) โดยใช้สูตรดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2543: 196 – 200)

$$F = \frac{MSB}{MSW}$$

เมื่อ	F	แทน ค่าสถิติเอฟ
	$\square\square_{\square}$	แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Mean square between groups)
	$\square\square_{\square}$	แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม (Mean square within groups)

5. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช เท่านั้น

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรนอกจากนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกรบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

5.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อยู่อาศัย

5.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ความต้องการ หมายถึง สิ่ง que ทุกคนในชุมชนอยากจะมีเพื่อนำไปตอบสนองวัตถุประสงค์ความต้องการของชุมชน เนื่องจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในชุมชนเกิดขึ้น ทำให้ชุมชนไม่สามารถอยู่นิ่งได้ จึงต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาความต้องการนั้น ๆ และชุมชนจะเกิดความต้องการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาไม่มีที่สิ้นสุด

6.2 การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง การนำเอาสามารถของชุมชน นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการเมื่อต้องการทำงานบางอย่าง จำเป็นต้องมีความรู้ในสิ่งนั้น ๆ มีความพยายามและมุ่งมั่นในการทำงานกับบุคคลอื่น มีการจัดการลำดับความสำคัญของข้อมูลอย่างมีระบบ ผลสุดท้ายงานที่ทำก็จะเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

6.3 การพัฒนาชุมชน หมายถึง การส่งเสริมความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น ด้วยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการในการพัฒนาร่วมคิดร่วมทำปรึกษาหารือกันกำหนดความต้องการวางโครงการร่วมกันปฏิบัติโครงการนั้น ๆ จนเกิดผลสำเร็จ

6.4 ศักยภาพของชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนมีคน ความรู้ ทรัพยากร ไม่ได้ใจ จน เจ็บ แต่ขาดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของชุมชน ไม่มีความรู้ในการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน คน คือ การค้นพบความรู้ความสามารถของคน ของผู้รู้ คนที่สั่งสมความรู้และประสบการณ์จากการทำงาน จาก การสืบทอดภูมิปัญญาดั้งเดิมในด้านต่าง ๆ คนที่เป็นครู เป็นแรงงาน ความรู้ คือ องค์ความรู้ และตัวความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในการดำรงชีวิตการทำมาหากิน การอยู่ร่วมกัน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทรัพยากร คือ ดิน น้ำ ป่า ไร่นา พืช สัตว์ ผลผลิต เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามประชากร ในบ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 33 ราย นำเสนอผลการศึกษาในประเด็น ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.50 เป็นเพศชาย และร้อยละ 48.50 เป็นเพศหญิง

อายุ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 54.00 ปี

ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.80) จบประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 15.20 จบมัธยมศึกษา และร้อยละ 6.10 จบอนุปริญญา หรือสูงกว่า

รายได้ของครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 9,666.66 บาท

การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.70) ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร (ร้อยละ 27.30)

กลุ่มที่เป็นสมาชิก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม ธกส. (ร้อยละ 77.78) และร้อยละ 11.11 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มออมทรัพย์ในจำนวนเท่ากัน

ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ ค่าเฉลี่ย 34.00 ปี (ดังตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร	จำนวน	ค่าร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เพศ ร้อยละ	-	-	-	-
- ชาย	16	48.50	-	-

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ค่าร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- หญิง	17	51.50	-	-
ปัจจุบันมีอายุ เฉลี่ย (ปี)	-	-	54.00	-
ระดับการศึกษา (ร้อยละ)	-	-	-	-
- ประถมศึกษา	26	78.80	-	-
- มัธยมศึกษา	5	15.20	-	-
- อนุปริญญา หรือสูงกว่า	2	6.00	-	-
รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย (บาท)	-	-	9,666.66	6267.06
การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร (ร้อยละ)	-	-	-	-
- ไม่เป็น	24	72.70	-	-
- เป็น	9	27.30	-	-
กลุ่มที่เป็นสมาชิก ร้อยละ (9)	-	-	-	-
- ธกส.	7	77.78	-	-
- แม่บ้าน	1	11.11	-	-
- ออมทรัพย์	1	11.11	-	-
ระยะเวลาที่อยู่อาศัยร้อยละ (ปี)	-	-	34.00	18.96

2. ความต้องการการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร บ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาความต้องการการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรในด้านต่างๆ ของชาวบ้านในชุมชน ที่มีผลต่อชุมชนใน 4 ด้าน คือ ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อชี้ระดับความเหมาะสมและระดับความต้องการ ดังนี้

ขอบเขตมัธยฐาน	4.21 - 5.00 หมายถึง	มีความต้องการในระดับมากที่สุด
ขอบเขตมัธยฐาน	3.41 - 4.20 หมายถึง	มีความต้องการในระดับมาก
ขอบเขตมัธยฐาน	2.61 - 3.40 หมายถึง	มีความต้องการในระดับปานกลาง
ขอบเขตมัธยฐาน	1.81 - 2.60 หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อย
ขอบเขตมัธยฐาน	1.00 - 1.80 หมายถึง	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

2.1 ด้านการเมืองการบริหาร

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชุมชนบ้านวังไทรที่มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนทางการเมืองการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.551) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านการเมืองการบริหารเป็นรายข้อ จากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญในประเด็นต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแล เรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ปรับปรุงถนน ปรับปรุงท่อ ระบายน้ำ ขุดลอกคลอง ฯลฯ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.757 รองลงมาต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหาร เช่น การร่วมจัดทำแผนชุมชน ติดตามผลการดำเนินงาน ฯลฯ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.606 ต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนขององค์กรชุมชนและคณะกรรมการชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยชุมชนและเพื่อชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.515 ต้องการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและข้อมูลและแก้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.484 และต้องการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.393 (ดังตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ด้านการเมืองการบริหาร

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหาร เช่น การร่วมจัดทำแผนชุมชน ติดตามผลการดำเนินงาน ฯลฯ	4.606 ²	0.555	มากที่สุด
2. ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล	4.393 ⁵	0.704	มากที่สุด
3. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรและคณะกรรมการด้านการเกษตรชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยชุมชนและเพื่อชุมชน	4.515 ³	0.667	มากที่สุด
4. ต้องการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและข้อมูลและแก้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.484 ⁴	0.667	มากที่สุด
5. ท่านต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ปรับปรุงถนน ปรับปรุงท่อระบายน้ำ ขุดลอกคลอง ฯลฯ	4.757 ¹	0.435	มากที่สุด
รวม	4.551	0.484	มากที่สุด

หมายเหตุ: ตัวเลขยกขึ้นแสดงการจัดอันดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

2.2 ด้านสังคม

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชุมชนบ้านวังไทรที่มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนทางด้านสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.618) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านสังคมเป็นรายข้อจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยพบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญในประเด็นต้องการให้มีการสร้างชุมชนบ้านวังไทรให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.818 รองลงมาต้องการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.757 ต้องการให้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยสร้างคนให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.697 ต้องการให้มีการส่งเสริมและให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.454 และต้องการให้มีการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน เช่น การจัดเวรยามดูแลชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.363 (ดังตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ด้านสังคม

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ท่านต้องการให้มีการสร้างชุมชนบ้านวังไทรให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้	4.818 ¹	0.391	มากที่สุด
2. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยสร้างคนให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนา	4.697 ³	0.466	มากที่สุด
3. ท่านต้องการให้มีการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน เช่น การจัดเวรยามดูแลชุมชน	4.363 ⁵	0.783	มากที่สุด
4. ต้องการให้มีการส่งเสริมและให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน	4.454 ⁴	0.753	มากที่สุด
5. ท่านต้องการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชน	4.757 ²	0.435	มากที่สุด
รวม	4.618	0.394	มากที่สุด

หมายเหตุ: ตัวเลขยกขึ้นแสดงการจัดอันดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

2.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชุมชนบ้านวังไทรที่มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.703) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านสิ่งแวดล้อมเป็นรายข้อจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญในประเด็นต้องการให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.787 ในจำนวนเท่ากัน รองลงมาต้องการให้มีการสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.757 ต้องการให้มีการส่งเสริม ธรรมชาติให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การรีไซเคิลขยะมูลฝอย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.636 และต้องการให้มีการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องมลภาวะและมลพิษต่างๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.545 (ดังตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ท่านต้องการให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.787 ¹	0.415	มากที่สุด
2. ต้องการให้มีการสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว	4.757 ²	0.435	มากที่สุด
3. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องมลภาวะและมลพิษต่าง ๆ	4.545 ⁴	0.616	มากที่สุด
4. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริม ธรรมชาติให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การรีไซเคิลขยะมูลฝอย	4.636 ³	0.488	มากที่สุด
5. ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะ	4.787 ¹	0.415	มากที่สุด
รวม	4.703	0.292	มากที่สุด

หมายเหตุ: ตัวเลขยกขึ้นแสดงการจัดอันดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

2.4 ด้านเศรษฐกิจ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชุมชนบ้านวังไทรที่มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนทางด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.654) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยด้านเศรษฐกิจเป็นรายข้อจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า เกษตรกรให้ความสำคัญในประเด็นต้องการให้มีเงินออมในครัวเรือน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.848 รองลงมา ต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.787 ต้องการให้มีอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับคนในชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.757 ต้องการให้มีการพัฒนารายได้เพิ่มขึ้นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.727 ต้องการให้มีอาชีพเสริมในครัวเรือน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.699 การร่วมกลุ่มเสริมสร้างทักษะทางด้านอาชีพด้านการเกษตรค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.697 ต้องการให้มีการลงทุนสำหรับประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น ต้องการให้มีการลงทุนสำหรับประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.697 ในจำนวนที่เท่ากัน ต้องการให้มีการว่างงานลดน้อยลง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.666 ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าด้านการเกษตรระหว่างสมาชิกในชุมชนมากขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.366 และ ตลาดในชุมชนต้องการให้มีการเปิด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.303 (ดังตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ด้านเศรษฐกิจ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ต้องการให้มีการพัฒนารายได้เพิ่มขึ้น	4.727 ⁴	0.516	มากที่สุด
2. ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าด้านการเกษตรระหว่างสมาชิกในชุมชนมากขึ้น	4.366 ⁸	0.742	มากที่สุด
3. ต้องการให้มีอาชีพเสริมในครัวเรือน	4.699 ⁵	0.585	มากที่สุด
4. ต้องการให้มีเงินออมในครัวเรือน	4.848 ¹	0.364	มากที่สุด
5. ต้องการให้มีอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับคนในชุมชน	4.757 ³	0.501	มากที่สุด
6. ต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.787 ²	0.415	มากที่สุด
7. การร่วมกลุ่มเสริมสร้างทักษะทางด้านอาชีพด้านการเกษตร	4.697 ⁶	0.466	มากที่สุด
8. ตลาดในชุมชนต้องการให้มีการเปิด	4.303 ⁹	0.728	มากที่สุด
9. ต้องการให้มีการว่างงานลดน้อยลง	4.666 ⁷	0.478	มากที่สุด
10. ต้องการให้มีการลงทุนสำหรับประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น	4.697 ⁶	0.466	มากที่สุด
รวม	4.654	0.310	มากที่สุด

หมายเหตุ: ตัวเลขยกขึ้นแสดงการจัดอันดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการแตกต่างกัน

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการแตกต่างกันในครั้งนี้นำมาทดสอบสมมุติฐานโดยการทดสอบแบบที (T-test) และการทดสอบแบบเอฟ (F-test) ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P \leq 0.01$) จึงปฏิเสธสมมุติฐาน ข้อที่ 1 ที่ว่าเกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน จึงกล่าวได้ว่า เกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรต่างกัน โดยเกษตรกรเพศชายมีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหารมากกว่าเพศหญิง และเกษตรกรเพศชายยังมีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านเศรษฐกิจมากกว่าเพศหญิง (ดังตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน

ตัวแปร	เพศ (N=33)				สถิติทดสอบ
	ชาย (n=16)		หญิง (n=17)		
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1. ด้านการเมืองการบริหาร	4.80	0.27	4.31	0.52	t =3.257 Sig=0.001**
2. ด้านสังคม	4.72	0.31	4.50	0.44	t=1.626 Sig=0.103
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.62	0.37	4.52	0.33	t=0.773 Sig=0.436
4. ด้านเศรษฐกิจ	4.81	0.19	4.50	0.32	t=3.227 Sig=0.003**

หมายเหตุ: ** มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($P \leq 0.01$)

3.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีอายุต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างประชากรที่มีอายุต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน ($p \leq 0.05$) จึง

ยอมรับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีอายุต่างกัน

ตัวแปร	อายุ (ปี) (N=33)				สถิติทดสอบ
	น้อยกว่า 54 (N=17)		มากกว่า 54 (N=16)		
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1. ด้านการเมืองการบริหาร	4.49	0.53	4.61	0.43	t=-0.695 Sig=0.099
2. ด้านสังคม	4.54	0.45	4.68	0.31	t=0.061 Sig=-1.061
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.57	0.38	4.57	0.33	t=0.012 Sig=0.377
4. ด้านเศรษฐกิจ	4.61	0.31	4.69	0.30	t=-0.699 Sig=0.606

3.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีอายุต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน ($p \leq 0.05$) จึงยอมรับสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ไม่แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ตัวแปร	ระดับการศึกษา (N = 33)						สถิติทดสอบ
	ประถมศึกษา (n = 26)		มัธยมศึกษา (n = 5)		อนุปริญญาหรือสูงกว่า (n = 2)		
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1. ด้านการเมืองการบริหาร	4.63	0.44	4.40	0.56	3.90	0.30	F=2.643 Sig=0.088
2. ด้านสังคม	4.67	0.34	4.44	0.43	4.20	0.84	F=2.018 Sig=0.151
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.58	0.33	4.56	0.38	4.50	0.70	F=0.56 Sig=0.946
4. ด้านเศรษฐกิจ	4.70	0.29	4.54	0.30	4.25	0.31	F=2.675 Sig=0.085

3.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการ บริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีรายได้ของครัวเรือนต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการ
การบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีรายได้ต่างกัน มีความแตกต่าง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) จึงปฏิเสธสมมุติฐาน ข้อที่ 4 ที่ว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่างกันมีการพัฒนา
ศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน จึงกล่าวได้ว่า เกษตรกรที่มีรายได้ต่างกันมีการพัฒนา
ศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรต่างกัน โดยเกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า 9,666 บาท มีการพัฒนา
ศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านสังคมมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้มากกว่า 9,666 บาท (ดังตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการ
บริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างประชากรที่มีรายได้ของครัวเรือนต่างกัน

ตัวแปร	รายได้ (เดือน) (N=33)				สถิติทดสอบ
	น้อยกว่า 9,666 บาท (n=18)		มากกว่า 9,666 บาท (n=15)		
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1. ด้านการเมืองการบริหาร	4.68	0.43	4.38	0.50	t=1.849 Sig=0.298
2. ด้านสังคม	4.73	0.30	4.46	0.45	t=2.012 Sig=0.046*
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.60	0.34	4.54	0.36	t=0.425 Sig=0.656
4. ด้านเศรษฐกิจ	4.70	0.29	4.60	0.32	t=0.919 Sig=0.272

หมายเหตุ: * มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

3.5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการ บริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการ
การบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่เป็นสมาชิกในกลุ่มต่างกัน มีความแตกต่างกัน ($p \leq 0.05$) จึงปฏิเสธสมมุติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชน
ด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้าน
เศรษฐกิจมากกว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม (ดังตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างกัน

ตัวแปร	สมาชิกในกลุ่ม(N=33)				สถิติทดสอบ
	ไม่เป็น (n = 24)		เป็น (n = 9)		
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1. ด้านการเมืองการบริหาร	4.50	0.51	4.66	0.41	t=-0.831 Sig=0.178
2. ด้านสังคม	4.57	0.39	4.71	0.40	t=-0.870 Sig=0.885
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.61	0.35	4.46	0.34	t=1.102 Sig=0.644
4. ด้านเศรษฐกิจ	4.60	0.33	4.78	0.20	t=-1.556 Sig=0.005*

หมายเหตุ: * มีปัญหาอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

3.6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างเกษตรกรที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน ($p \leq 0.05$) จึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า เกษตรกรที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน มีการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรไม่แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน

ตัวแปร	ระยะเวลาที่อยู่อาศัย (ปี) (N=33)				สถิติทดสอบ
	น้อยกว่า (n = 17)		มากกว่า (n = 16)		
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.	
1.ด้านการเมืองการบริหาร	4.49	0.53	4.61	0.43	t=-0.695 Sig=0.099
2. ด้านสังคม	4.54	0.45	4.68	0.31	t=-1.061 Sig=0.099
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.57	0.39	4.57	0.30	t=0.012 Sig=0.084
4. ด้านเศรษฐกิจ	4.65	0.33	4.65	0.29	t=-0.030 Sig=0.405

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรมากที่สุด ร้อยละ 45.50 คือ ต้องการให้มีการแปรรูปสินค้าเกษตร รองลงมา ร้อยละ 35.40 อยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน และร้อยละ 19.10 ต้องการให้มีการฝึกอบรมด้านการเกษตร (ดังตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร

(N=19)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการให้มีการแปรรูปสินค้าเกษตร	10	45.50
อยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน	6	35.40
ต้องการให้มีการฝึกอบรมด้านการเกษตร	3	19.10

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร บ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนี้ รวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามเกษตรกร ในบ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 33 ราย นำเสนอผลการศึกษาในประเด็น ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งความต้องการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้าน ด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาดังนี้

1.สรุปผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคม

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.50 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.00 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 78.80 มีรายได้ของครัวเรือน เฉลี่ย 9,666 บาท ส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม กลุ่ม ธกส. (ร้อยละ 77.78) และได้อาศัยอยู่ในชุมชน ค่าเฉลี่ย 34.00 ปี

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร บ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านต่างๆ ของเกษตรกร

การศึกษาการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร ด้านต่างๆ ในภาพรวม พบว่า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการเมืองการบริหาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55) ด้านสังคม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61) ด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73) และด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65)

1.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการแตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ระหว่างกลุ่มที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการแตกต่างกัน มีความแตกต่างทางสถิติใน 2 ประเด็น คือ ประชากรที่มีเพศต่างกันมีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการเมืองการบริหาร ด้านเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.01$) และประชากรที่มีรายได้ของครัวเรือนต่างกันมีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชน มากที่สุด ร้อยละ 21.20 คือต้องการให้มีการแปรรูปสินค้าเกษตรและอยากให้มีตำรวจเข้ามาดูแลกลางคืนในจำนวนเท่ากัน รองลงมา ร้อยละ 18.20 คืออยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือเรื่องยาเสพติด และร้อยละ 9.10 คือต้องการให้หน่วยงานเข้ามาชี้แจงเวลามีโครงการช่วยเหลือให้ทั้งถึง

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาศึกษาความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชน บ้านวังไทร ตำบลลำใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้ ความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการเมือง การบริหาร ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งได้สอดคล้องผลการศึกษานิภาพร รัตนปริยานุช (2556) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอมืองชลบุรีพบว่า ความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเมืองและการบริหารผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอมืองชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอมืองชลบุรี ไม่แตกต่างกัน แต่ในขณะที่ประชาชนที่มีเพศ รายได้ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสมีต อำเภอมืองชลบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญัฐนันท์ สุวรรณวงค์ (2556) ได้ทำการศึกษา เรื่อง กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษา โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯบ้านนาดี-สร้างบง ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1. การศึกษาบริบทของชุมชนที่เอื้อให้ชุมชนเข้มแข็งและมีศักยภาพพบว่า ชุมชนบ้านนาดี-สร้างบงมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในลักษณะเครือญาติ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดเวลา มีวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม มีภูมิปัญญาชาวบ้าน มีผู้นำที่มีความสามารถและมีกลไกทางสังคมที่ดีในการช่วยแก้ไขปัญหา มีทุนในชุมชนครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนและกลุ่มอาชีพนำมาสู่การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและศึกษาแนวทางที่เหมาะสม นำสู่การสร้างแผนปฏิบัติการและแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม 2. กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและกลุ่ม อาชีพบ้านนาดี-สร้างบงผ่านการดำเนินงาน 3 ขั้นตอนคือ 1) การมองเป้าหมายร่วมกันโดยการจัดประชุมชาวบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ตรงกัน พบว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ รายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย รองลงมาคือต้นทุนการเกษตรมีราคาแพงส่วนเป้าหมายของชุมชนคือต้องการ

กินดีอยู่ดี มีแรงแมีศีลมีธรรม 2) การสร้างโครงสร้าง/กลไกพื้นฐานเพื่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้พบว่า จุดแข็งของชุมชนคือ การมีผู้นำที่ดี มีความเสียสละ มีความเมตตา มีคุณธรรม มีความสามัคคีในหมู่คณะ รองลงมาคือมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่รวมตัวกันทั้งแบบเฉพาะกิจและแบบที่มีหน้าที่ชัดเจนที่เข้มแข็ง จุดอ่อนของชุมชนคือผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อเด็กในการดื่มสุรารองลงมาคือวัยรุ่นขับรถเสียดัง 3) การทำโครงการร่วมกันโดยจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าคุณควรมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1.1 นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **ยกระดับราคาสินค้าเกษตร** โดยการส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันความเสี่ยงทางการเกษตรให้เหมาะสม ทั้งระบบประกันความเสี่ยงราคาพืชผลและระบบประกันภัยพืชผลอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ

3.1.2 ภาครัฐเข้ามา ดูแลปราบปรามเรื่องยาเสพติด

3.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลความปลอดภัยกลางคืน

3.1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาชี้แจงอย่างทั่วถึงและมีโครงการเข้ามาช่วยเหลือ

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

ในการศึกษารั้งต่อไปผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า ประชากรควรมีความรู้เรื่องนโยบายให้มากกว่านี้ เพื่อที่จะได้รู้แนวทางในการพัฒนาอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2525. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐนันท์ สุวรรณวงค์. 2556. กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษา โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ บ้านนาดี-สร้างบง ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ. 2548. นวัตกรรมการเรียนรู้ : “คน” ชุมชน และการพัฒนา. กรุงเทพฯ : นิสิตไทยออปเซต.
- ธนภพ อาสนทอง. 2553 . การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มคุณภาพในการบริการ
กรณีศึกษา: พนักงานให้บริการบนเครื่องบิน. การศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นงคราญ ไชยเมือง. 2553. การพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านสันกลาง ตำบลจำปาหวาย อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิศรา จันทร์เจริญสุขและคณะ. 2556. การพัฒนาแผนชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง บ้านสันลมลอย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา. ภาควิชาฯ เชียงใหม่.
- พงษ์ ไพบุญย์และคณะ. 2542. ความพึงพอใจของผู้รับบริการจากเทศบาล ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์. มหาบัณฑิต.
- พรพิมล คงนิม. 2554. การศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่ได้รับรู้จากบริษัทเอ็ม.เอช.อี – ดีแมก (ที) จำกัด. เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรทนต์หนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว.

พีรพัฒนา พันศิริ. 2559. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา การพัฒนาองค์กรชุมชน. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนคร.

เพ็ญศรี ฉิรินังและคณะ. 2559. การพัฒนาชุมชน : แนวคิด ขอบข่าย และหลักในการปฏิบัติของพัฒนา. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวรเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์. การพัฒนาประเทศไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภากการพิมพ์.

ไพศาล สรรสรวิสุทธิ. 2550. การพัฒนาชุมชน. รัฐศาสตร์สาสน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.gotoknow.org. 21 มกราคม 2561.

ยุวัฒน์ วติเมธี. 2526. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาบท. กรุงเทพฯ:ไทยอนุเคราะห์ไทย.

วิชญ์ หยกจินดา. 2557. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สรัญญา สุขเพิ่ม. 2555. ความต้องการของนิสิตต่อการบริการด้านหอพักนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร. สนับสนุนโดยกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร บ้านวังไทร ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : โปรดสอบถามประชาชนแล้วบันทึกถ้อยคำของประชาชนในช่องว่าง และ/หรือเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงใน ( ) ของแบบสัมภาษณ์แต่ละข้อให้สมบูรณ์

เลขที่แบบสอบถาม.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

เบอร์โทรศัพท์.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

1. เพศ

( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี

3. ท่านจบการศึกษาระดับใด

( ) 1. ประถมศึกษา ( ) 2. มัธยม

( ) 3. อนุปริญญา หรือสูงกว่า

4. รายได้ของครัวเรือนท่านเฉลี่ย.....บาทต่อเดือน

5. สมาชิกในครอบครัวของท่านเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกรในปัจจุบันหรือไม่

( ) 1. ไม่เป็น ( ) 2. เป็นสมาชิกกลุ่ม

กรณีเป็นสมาชิก เป็นสมาชิกกลุ่มใดบ้างต่อไปนี้ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) 1. กลุ่ม ธกส. เหตุผล.....

( ) 2. กลุ่มแม่บ้าน เหตุผล.....

( ) 3. กลุ่ม.....เหตุผล.....

( ) 4. กลุ่ม.....เหตุผล.....

6. ระยะเวลาที่อยู่อาศัย.....ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตรของประชาชนในบ้านวังไทร
ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่านเพียงคำตอบเดียว โดยมี
เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน

1. ด้านการเมืองการบริหาร

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อย ที่สุด
1. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการบริหาร เช่น การร่วมจัดทำแผนชุมชน ติดตามผลการดำเนินงาน ฯลฯ					
2. ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมตำบล					
3. ท่านต้องการให้มีส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนขององค์กรชุมชนและคณะกรรมการชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยชุมชนและเพื่อชุมชน					
4. ต้องการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและข้อมูลแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
5. ท่านต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ปรับปรุงถนน ปรับปรุงท่อระบายน้ำ ขุดลอกคลอง ฯลฯ					

2. ด้านสังคม

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อย ที่สุด
1. ท่านต้องการให้มีการสร้างชุมชนบ้านวังไทรให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้					
2. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยสร้างคนให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนา					
3. ท่านต้องการให้มีการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน เช่น การจัดเวรยามดูแลชุมชน					
4. ต้องการให้มีการส่งเสริมและให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน					
5. ท่านต้องการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของชุมชน					

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	(5) มากที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อย ที่สุด
1. ท่านต้องการให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
2. ต้องการให้มีการสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว					
3. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องมลภาวะและมลพิษต่าง ๆ					
4. ท่านต้องการให้มีการส่งเสริม รมรณรงค์ให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การรีไซเคิลขยะมูลฝอย					
5. ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสถานที่สาธารณะ					

4. ด้านเศรษฐกิจ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	(5) มาก ที่สุด	(4) มาก	(3) ปานกลาง	(2) น้อย	(1) น้อยที่สุด
1. ต้องการให้มีการพัฒนารายได้เพิ่มขึ้น					
2. ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างสมาชิกในชุมมากขึ้น					
3. ต้องการให้มีอาชีพเสริมในครัวเรือน					
4. ต้องการให้มีเงินออมในครัวเรือน					
5. ต้องการให้มีอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับคนในชุมชน					
6. ต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น					
7. การร่วมกลุ่มเสริมสร้างทักษะทางด้านอาชีพ					
8. ต้องการให้มีการเปิดตลาดในชุมชน					
9. ต้องการให้การว่างงานลดน้อยลง					
10. ต้องการให้มีเงินลงทุนสำหรับประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น					

ส่วนที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพขององค์กรชุมชนด้านการเกษตร อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

